

nužno zlo koje se primjenjuje onda kada je predmet već oštećen. Uz to svako restauriranje nužno ide na štetu originalnosti i autentičnosti predmeta.

Korisnost tečajeva preventivne zaštite provjeravana je anketom neposredno po njihovu završetku. Polaznici su tečaju dali izvrsne i vrlo dobre ocjene, ali u odgovoru na pitanje koliko će stečena znanja moći primijeniti u svom radu – većina je bila skeptična, upravo s obrazloženjem kako u svom muzeju neće naići na razumijevanje i kako će nedostajati sredstva. Anketa je sadržavala i pitanja o potrebi specijaliziranih tečajeva i gotovo svi polaznici su bili zainteresirani za njih. Stoga smo u MDC-u za 1999. godinu predložili razradu i održavanje tečaja preventivne zaštite slika, kao prvog u nizu. Nadamo se da ćemo u namjeri uspjeti, ali ni izdaleka nismo sigurni u to. Važnost preventivne zaštite još nije opće mjesto u glavama muzealaca ili pak administracije koja odlučuje o financiranju muzejske djelatnosti.

Na kraju, nova znanja iz preventivne zaštite ne mogu škoditi nikome, mogu samo pomoći boljem čuvanju muzejskih predmeta i zbirki, ali moramo biti svjesni da jedino stalnim, upornim i koordiniranim nastojanjima možemo izaći iz spomenutoga začaranoga kruga. Treba se nadati kako će to shvatiti svi, i financijeri muzejske djelatnosti i muzejske uprave. Tko zna, možda ćemo ipak unatoč svemu uspjeti većinu predmeta u našim muzejima sačuvati do 3000. godine za onoga našega hipotetičnog radoznalca koji daje dio smislenosti naših današnjih muzejsko-zaštitarskih nastojanja.

Summary:

Courses in the preventive protection of museum collections

In order to apply preventive protection measures we need new knowledge, so that the Museum Documentation Centre, initially in co-operation with the Scottish Museum Council, and later independently, conceived a Course on Preventive Protection intended for curators.

The subjects in the course aim to encompass all the fields of preventive protection dealing with the themes: Evaluation, Environmental Damage, Physical Damage, Professional Protection and Museum Management, Protection Plan, Protection from Theft and Burglary.

Every person taking the course received a Course Handbook, a set of texts, and during the course we made use of video recordings by the Scottish Museum Council.

The courses were held in Zagreb, Osijek, Jurišići (in Istria), and they also need to be organised in Dubrovnik, Split, Zadar, Rijeka and Slavonski Brod.

The usefulness of courses in preventive protection was checked by means of surveys immediately after the courses.

POKRETNI MUZEJI – PROFITNI CENTRI – ZA VAŠU MUZEJSKU KOMUNIKACIJU?

Tončika Cukrov

Muzejski dokumentacijski centar

Zagreb

Seminar dr. Cornelia Meran, 16. lipnja 1998., Muzej grada Zagreba; organizacija Muzejski dokumentacijski centar (suradnja s Muzeoforumom, Skupnost muzejev Slovenije seminar u Ljubljani, 15. lipnja 1998.)

Pokretni muzeji” i “muzejski koferi” bili su glavna tema seminara dr. Cornelia Meran¹ (ZOOM Kindermuseum Wien, Austrija) održanog 16. lipnja 1998. u prostorima Muzeja grada Zagreba. Ovo je bila prilika da se muzejski pedagozi i djelatnici koji se bave prezentacijom muzeja u javnosti upoznaju sa sve popularnijim suvremenim načinom muzejske komunikacije.

Govoreći o muzejskoj komunikaciji, koja je bila tema prvog dijela seminara, dr. Meran ukazala je da su “pokretni muzeji” i “muzejski koferi” dio šire komunikacijske strategije muzeja općenito. Posjetiteljima se tim načinom predstavljaju muzejski programi izvan muzeja, i to ne u smislu zamjene već s ciljem poziva za dolazak u muzej. To su prvi pokušaji učenja s objektima koji imaju svrhu i primjenu upoznavanja s muzejom, a istodobno mogu predstaviti posebne izložbe ili ciljane teme. Prezentacija “muzejskog kofera” organizira se za određenu publiku, a radi se direktno s manjim brojem ljudi. Najčešći korisnici jesu djeca školske dobi. Međutim, dr. Meran ima iskustva i u radu sa starijim osobama, sa sponzorima s kojima se na taj način uspostavlja dublja suradnja, s publikom na sajmovima i u trgovinama, s osobama koje žive u ruralnim krajevima kojima su muzeji daleko, te s osobama s posebnim potrebama.

Komunikacija tijekom prezentacije “muzejskog kofera” je dvosmjerna, pošiljatelj informacije i primatelj su u aktivnoj ulozi. To je drukčije od klasičnog mas-komunikacijskog načina djelovanja za koji je karakteristična jednosmjernost informacije. Korisnik u tom slučaju ima mogućnost razgovora s kustosom / muzejskim pedagogom, dodirnuti predmete iz “muzejskog kofera” (kopije, originale), doživjeti njihovu veličinu, materijal, strukturu, temperaturu, boju ... Takvo iskustvo je potpunije i osigurava, prema podacima dr. Meran, da se trajno zapamti 90 posto pruženih informacija. Ovakav rad omogućava vježbanje osjetila, izražavanje, percepciju – um uspostavlja veza između onog što misli i osjeća...

Na seminaru je predstavljen "muzejski kofer" koji je nazvan "Objekti načinjeni od recikliranog materijala u Zapadnoj Africi". Dr. Meran demonstrirala je kako je ovim "kofeom" obrađivala temu koja govori o otpacima i zapadnoj ekonomiji, vezi između Prvog i Trećeg svijeta, recikliranju i kako se od otpada može načiniti novi proizvod mijenjajući pritom pogled na stvari. Sadržaj toga "kofera" jesu originalni predmeti (od limenog krova napravljeni kofer, od metalne kutije lijevak i čajnik, od starih automobilskih guma japanke itd.) iz Burkina Faso, Malija i Senegala.

Iz iskustva prezentiranja "kofera" školskoj djeci dr. Meran je zaključila da su djeca bila živo zainteresirana kada je obradu teme vodila osoba iz muzeja. Stoga je korisno da prezentaciju "muzejskog kofera" obavi uz nastavnike i učitelje i muzejsko osoblje. Tema je obrađivana na više načina: pripremljeni su bili radni listići, vodile su se diskusije o temama koje potiču istraživanje, zatim su bili izrađeni veliki fotoprintevi i crteži na kojima je prikazan proces nastajanja objekata itd. Organizirale su se i radionice na kojima su učenici sami izrađivali nove predmete od starih materijala. Rezultati ovakvog rada pokazali su učinkovitost: na puno pitanja dobili su se odgovori iz direktnog iskustva, izoštrili su se osjećaji, povećala kreativnost, sposobnost vođenja dijaloga, znatizelja itd.

Na seminaru je bio predstavljen i vrlo atraktivni "muzejski kofer" koji obrađuje temu Indijanaca Sjeverne Amerike (svaki je predmet imao karticu s nizom podataka o njemu).

U zaključnom dijelu seminara dane su upute o organizaciji "muzejskog kofera" i o servisu za posuđivanje. Upozoreno je na potrebnu medijsku promidžbu, naputke načinjene za učitelje i nastavnike, sastavljanje inventarnog popisa (s odgovornom osobom pri posuđivanju obavezno je potrebno potpisati ugovor), osiguranje i naplatu za posudbu "kofera".

Na kraju je dr. Meran naglasila važnost takvog načina rada kao vrlo važnog dijela komunikacijske strategije muzeja. "Pokretni muzej" i "muzejski kofer" postali su profitabilni centri muzeja prema iskustvima muzeja širom svijeta kao što je to u Sjedinjenim Američkim Državama, Velikoj Britaniji i Njemačkoj (u Hrvatskoj je u pripremi putujuća izložba u vagonu Hrvatskog željezničkog muzeja i projekt "Muzejska škrinca" Arheološkog muzeja u Zagrebu), gdje su takvi oblici rada tradicionalni.

Biljeska:

1 Dr. Cornelia Meran radi kao kustos za izložbe te organizator specijalnih programa u ZOOM Kindermuseum u Beču. Rođena je 1963. u Salzburgu. Studirala je etnologiju i pedagogiju na Sveučilištu u Beču gdje je doktorirala 1995. Po završetku studija radila je kao kustos na didaktičkim programima u Rautenstrach Joest Museum u Colognyju (Njemačka), a u razdoblju od 1991. do 1996. na brojnim projektima "pokretni muzej" za muzeje u Berlinu, Parizu, Burgorfu (Švicarska), Beču i Zürichu. Radila je kao suradnica Centra za muzejske studije na Donau Universität u Kremsu.

SEMINAR: ARHIVI – KNJIŽNICE – MUZEJI ROVINJ, 1997.

*Snježana Radovanlija Mileusnić
Muzejski dokumentacijski centar
Zagreb*

U organizaciji Hrvatskoga bibliotekarskog društva – Komisije za automatizaciju u suradnji s Nacionalnom i sveučilišnim knjižnicom, Hrvatskim arhivističkim društvom, Muzejskim društvom, Odsjekom za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Hrvatskog državnog arhiva, Muzejskog dokumentacijskog centra i Hrvatske akademske i istraživačke mreže CARNet, u Rovinju je u studenom 1997. godine organiziran seminar koji je okupio stručne djelatnike arhiva, knjižnica i muzeja oko zajedničke teme – pronalaženje i uspostava međusobne suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture.

Na seminaru je, uz kolege iz arhiva i knjižnica, sudjelovalo i 39 muzejskih djelatnika iz 16 hrvatskih muzejskih ustanova. Muzealci su svoj doprinos kvaliteti i razradi problematike na seminaru dali i svojim aktivnim sudjelovanjem u njegovu programu.

U uvodnim izlaganjima kojima su se nastojala definirati teorijska ishodišta globalne informacijske infrastrukture, sudjelovao je dr. Ivo Maroević s temom "Fenomen kulturne baštine i definicija jedinice građe". U bloku izlaganja o informacijskoj infrastrukturi i njezinim elementima kao što su terminološka podrška i standardi, dostupnost i povezivanje različitih vrsta i izvora elektroničkih izvora informacija, od muzealaca su sudjelovali Dubravka Osrečki Jakelić s referatom "Mogućnosti primjene bibliotečnih standarda u informatizaciji muzejske djelatnosti", te Zlatko Mileusnić predstavivši "Etnografski muzej – proces

Polaznici seminara u dvorani hotela Park u Rovinju